

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Преплата се полаже у напред, и то најмање за пола године, код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлежства, а за све друге преплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза качерског Д-р Косту Ристића, лекара среза космајског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. марта 1907. године у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 18. августа 1906. године № 5290, донето на основу тачке 9. члана 144. Устава, које гласи:

да се Глигорије П. Којашевић, свештеник у Лукама, родом из Скадра у Турској и поданик исте државе, по молби својој прими у српско поданство заједно са малолетном својом децом: Зорком и Николом, изузетно од § 44. грађанског закона.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 10. марта 1907. године у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., одобрена су решења Народне Скупштине, сазване у први редован сазив за 1. октобар 1906. године од 21. фебруара 1907. године која гласе:

„да се село Мала Враница, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине мало-враничке односно села Треботина и споји са општином мрмошком, у срезу расинском, округа крушевачког. А село Треботин, да само за себе образује нову општину под називом општина треботинска, — у истом срезу и округу.“

„да се село Велика Бресница, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје садање општине рабровске, среза рамског, округа пожаревачког, и да само за себе образује општину под називом општина „велико-бресничка“ у истом срезу и округу.“

„да се села: Топоница и Грудан, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од своје садање општине дубовске,

среза добричког, округа топличког, и споје са општином дољо-црнатовачком у истом срезу и округу.

„да се села: Лукавац, Попучак, Дупљари, Кланица и Дивци, која сада сачињавају општину лукавачку, у срезу и округу ваљевском, по изјављеној жељи својих становника одвоје од своје садање општине лукавачке, и да образују нове општине и то:

а) Попучак — општину попучанску;

б) села: Лукавац и Дупљари — општину лукавачку; и

в) села: Кланица и Дивци — општину дивачку — сви у истом срезу и округу.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 27. фебруара 1907. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ДОКАЗ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

(НАСТАВАК)

Докле остали народи, као Римљани, Немци, Енглези и др., не само да су већ давно имали своја стална седишта, него су имали и своју културу, државно уређење па и уређено правосуђе, које се без прекида развијало, дотле су Срби у то време морали напуштати своју дотадању постојбину и замењивати је новом. Дефинитивно досељење у данашње земље свршило се тек око половине седмог столећа. Какво је било правосуђе пре досељења, није нам познато, јер о томе никаквих извора немамо, али је несумњиво да је било онако исто, као што је било код Словена пре њиховог распада на народности.¹⁾ Према томе, историја Српског Права треба да почне са досељењем, дакле много касније него код других народа, па због тога мора имати и мање извора. Али правних извора немамо одмах ни по досељењу, јер Срби нису били народ који је стајао на истом ступњу културе, на коме су били народи међу које је он дошао, нити је са доласком просто наставио своје правно развијање онде, где је стао, остављајући своју стару постојбину. Мада су Срби имали своју самородну културу, они

¹⁾ Ст. Новаковић, Законик Стевана Душана (1888) VI.

су са доласком у данашње земље морали подлећи туђинском утицају, налазећи се у близини народа, који је био много културнији од њих. Положај Срба је био такав, да овај утицај није долазио само с једне, већ са три разне стране. Сјуга је утицај долазио из Византије, са запада из Италије преко Дубровника, и најзад са севера преко Маџарске. Али од највећег утицаја на целокупни тадашњи живот, па и на старо обичајно право, била је црква. Одмах по досељењу отпочео је пријем хришћанства који је свршен тек крајем XII и почетком XIII столећа. Кад је црква, као што смо видели, била од превеликог утицаја на право и у оним земљама, у којима је и пре хришћанства било закона и уређеног правосудја, онда се може мислити шта је хришћанство значило за старо Српско Право. Заједно с вером у Србију су ушли и закони. Први такви законици били су црквени номоканони грчког порекла. Ови су поред црквеног права садржали у себи и византијско световно право. Номоканони су превођени с грчког, и први се приписује самом апостоли Методију; али је од нарочитог значаја номоканон, који је преведен по наредби Св. Саве око 1219 године, у коме се налазе и Јустинијанове новеле.²⁾ Сем систематских номоканона с грчког су превођени и други законици, којима су се српски судови служили нарочито у суђењу грађанских ствари. Тако се зна, да је за време цара Душана била преведена Синтагма Матије Властара, написана 1335, и која је била азбучним редом уређена ручна књига за Црквено Право. Поред овога долазе и такозвани Јустинијанови Закони, који се обично налазе уз Синтагму и уз Душанов Законик.

Ако не од већег, оно од толиког истог утицаја на Српско Право били су статут приморских далматинских вароши. Далматинска варошка права, а нарочито дубровачки закони, били су познати у целој Србији, јер су консули и судије дубровачке или српске у рудницима и појединим трговачким местима судили Дубровчанима само по њиховим законима. Сем тога, многи виђени Дубровчани, Которци били су у Србији цариници и други финансијски чиновници, преко којих је вршен утицај на Српско Право.³⁾

Из овога се јасно види, да је за изучавање историје Српског Права од значаја познавање туђинских законодавстава, која су била од утицаја на наше право. Српски споменици, међутим, почињу у XII па иду до краја XV столећа; почињу, дакле, тек онда, кад се право у других народа у велико развијало, кад је у њих постојао нарочити ред људи, који се учио праву и исто обрађивао. Тако н. пр. у Цариграду видимо у XI столећу установљену нарочиту правну школу, која представља последње цветно доба византијског права,⁴⁾ а у Италији налазимо глосаторе и практичаре, који баш у ово време нарочито обрађују право. У Србији свега тога није било, нити је пак могло бити, јер је она у ово време сву своју пажњу била управила на стварање државе и одржање независности, а праву се поклањала пажња онолико, колико је то било преко потребно. Владаоци српски били су и законодавци. Њихове повеље, хрисовуље, уговори, нарочито с Дубровчанима, као и друге наредбе јесу главни извор из кога сазнајемо старо Српско Право. У колико је српска држава више јачала, у толико је више и право напредовало. Најбољи доказ за то даје нам Душанов Законик, који је први покушај кодификације, извршене у времену, кад је Србија била до-

стигла врхунац своје надмоћности. Тек од тада би имао да настане напредак у развоју Српског Права, да је Србија и даље остала на истој висини. Али, са наглим онадашњем српске државе, извршен је застој и у праву, те тако Душанов Законик нам преставља најбољи правни извор из тога времена, ма да у себи садржи одредбе готово из свих законика, као: из казненог и грађанског законика, грађанског и кривичног поступка, разних административних и др. закона.

Кад су многи од ових, иначе малобројних, извора турском најездом морали бити уништени, онда нам остаје да из тог остатка видимо и укратко изложимо доказни систем у старом Српском Праву.

Раније је речено, да се по првобитном схватању свих народа сматра злочин као нарушење индивидуалних права, за које нарушилац мора дати задовољења повређеном лицу. То исто видимо и код Срба. Сва кривична дела, која су по данашњем схватању кажњива, сматрали су Срби у прво време као ствар грађанску, као *delicta privata*. Никако се није узимало, да су извршењем кривичног дела угрожени не само интереси повређеног или оштећеног и његових рођака, већ и општи, јавни и државни интереси. Значи, да се за јавну природу Кривичног Права још није знало. У споменицима се налазе несумњиви докази о томе, да је злочин сматран као приватна ствар. У најраније време, док су Срби били још у својој старој постојбини, а касније и у новој, докле је српска држава била још слаба и немоћна, она се ни у колико није сматрала заинтересованом извршењем каквог кривичног дела. У то време се повређени или његова родбина разрачунавала с учиниоцем кривичног дела на начин, који је она за најбољи нашла, обично осветом. Касније, утицајем цркве, настајало је мирење између повређеног и окривљеног и спор се свршавао плаћањем извесне накнаде. За овим, кад је српска држава под својим краљевима била прилично ојачала, почела је она водити рачуна о извршеним злочинима, и није више себе сматрала сасвим незаинтересованом. Али ово интересовање још није било довољно и потпуно, јер држава у главном и даље сматра злочин као ствар повређеног и окривљеног, а за себе задржава право да окривљеног казни новчаном казном, која изгледа, да је пре угрожавана у фискалном по у општем интересу.

Да се одиста ни за време краљевства још није потпуно знало за јавну природу Кривичног Права, најбоље нам показује то, што се најтеже кривично дело, убиство, схватало другаче но данас. Убиство није било угрожено јавном казном као данас, већ је то била ствар родбине убијеног и убице, а држава је исто узгред казнила новчаном глобом, која се плаћала краљу или државној каси, и звала се *вражда*.⁵⁾ Вражда је износила 500 перпера, и, као што се види из дечанске и арханђеловске хрисовуље, пола је давано цркви место краљу. Да је убиство овако схватано чак и за време краља Милутина и да је био безуспешан сваки покушај, да се убиство угрози строжијом казном, показује нам један у многоме драгоцен извор из дубровачког законика, и то из главе 58 и 59 VIII књиге, у којој се говори о вражди (*de pena vrasde*).⁶⁾ Садржина тога извора је у главном ова. Давнашњи је обичај био између Дубровника и Србије, да Дубровчанин, кад убије Србина, плати 500 перпера глобе, и обратно. То је тако било све док, око половине XIII столећа, Дубровником не завладаше млетачки кнезови. Под владом једнога од њих, под име-

²⁾ Ст. Новаковић, Душанов законик XIV; С. Јирићек, *Das Gesetzbuch des serbischen Caren Stephan Dušan*, в. Archiv 22 (1900) 146.

³⁾ С. Јирићек, Archiv 22 (1900) 155.

⁴⁾ Zachariae v. Lingenthal, *Geschichte des griechisch - römischen Rechts* (1892) 30.

⁵⁾ Ст. Новаковић, Село, Српска Краљевска Академија Глас XXIV 90.

⁶⁾ Пуцић, Споменици Српски II (1862) 152-153; Вогишић, Станак по дубровачком законнику, Гласник 44 (1877) 218.

ном Белети Фалетро, деси се убиство, које Дубровчани изврши над једним Србином. Кнез тада изјави, да не може допустити да се стари обичај врши, по коме се убица казни само враждем, него да ће он поступити по законима, на које је заклет и по којима убица треба да плати главом. Ово је довело у сукоб кнеза с целом општином дубровачком, услед чега Дубровчани пошљу посланике у Млетке да се жале, али их дужд одбије. У то време се, међутим, промени кнез и на његово место дође Андрија Давро, и Дубровчани пошљу у Млетке понова посланике ради повратка старог обичаја. Дужд је тај спор 1308 године решио овако: нека Дубровчани пошљу посланике српском краљу Милутину те да га умоле да изда закон, по коме би Срби, који би у будуће убили Дубровчанина, платили не новцем него главом, као што то заповеда и божји и људски закон и као што то по свету бива, па ће тако и Дубровчани чинити са својима. Ако краљ не буде хтео примити овај предлог, онда да остане по старом. Краљ Милутин је одговорио посланицима, да није сагласан с предлогом, да неће проливати крв својих људи, него да ће се држати старог обичаја, јер је то и заклетвом својом обећао, а Дубровчани са својима нека траде шта им је воља.

Из Душановог Законика, међутим, видимо сасвим другачије схватање Кривичног Права. Злочин више није сматран само као грађанска ствар странака, већ као дело, којим се руши јавни ред и општи интереси, које је држава позвана да штити. Стога видимо да Душанов Законик многа кривична дела угрожава јавном казном, што је знак увиђања јавне природе Кривичног Права. Тако н. пр. убиство калуђера или пона казни се смртном казном вешањем (чл. 95); оцеубиство и деубиство се такође казнило смрћу спаљивањем (чл. 96); чупање браде властелину и другом добром човеку казни се одсецањем обе руке (чл. 97); обично хотично убиство казнило се такође одсецањем обе руке, а нехотично убиство новчаном казном од 300 перпера (чл. 87); силовање властоке или друге жене казни се одсецањем обе руке и носа (чл. 52); разбојништво се казнило вешањем, а за крађу је крадљивац имао бити одсељен (чл. 145) и т. д. Али, и поред овако строгих одредаба Душановог Законика, ипак су многа кривична дела остала приватна ствар странака, јер се доношењем оваког законика вије могао уједаред уништити стари обичај, који је вековима живео у правној свести народа.

(наставиће се)

Д-р Бож. В. Марковић.

О П Ш Т И Н А

(наставак)

Рекли смо напред, да је уредбом од 6. јуна 1821. год. постављено правило, да се парничне стране из једнога места, прво обраћају за своје спорове кметовима свога места.

Правило ово није мењано ни окрњено ни изменом ове уредбе од 8. маја 1826. № 420, ни оном од 8. јула 1827. нити пак, оном од 1. јануара 1828. године¹⁾

На против, оно је уредбом од 3. марта 1829. год. тачком 9. одржано, а тачком 15. положај кметова подигнут у толико, што се са њима поступало у погледу телесне казне другачије него са осталим кривцима.

¹⁾ М. Петровић, Финансије и т. д.; С. Максимовић Суђења у Кнежевини Србији; Зборник 30.

На тај начин кметовима су законским путем одређене и обележене дужности, у колико су се они јављали у улози најниже државне власти, и признат известан одликујући положај у друштву.

Међутим, они и у то доба у самоуправном погледу нису представљали скоро ништа, јер је за све послове, који сада улазе у област самоуправних власти, иницијатива била остављена државној власти.

У томе положају кметове је затекла и појава Устава „Књажевства Србије“ од 3. фебруара 1835. године, који је издат од стране кнеза Милоша у намери, да стању створеном од 1815. и 1833. године, како у погледу права народних, тако и његових — кнежевих — прибави на овај начин признање и важност оних, од којих се и страховало и све очекивало — од гарантних сила.

У члану 2. овога Устава, где се одређује административна и политичка подела Србије, први пут се јасно и одређено помиње општина, као административно-управна јединица, а у чл. 131. признаје донекле и основа самоуправе, остављајући њеној иницијативи да од државе тражи подизање „благодјетелни заведенија.“

Поделу земље на општине имао је да изведе Министар унутрашњих дела (попечитељ внутрени дјела) и како се из тачке 97. „Состава Државнога Савета“ види, по начелу самоуправном, јер се тамо условљава чување правила о општинским и осталим скуштинама.

Каква би и у којим размерама била ова самоуправа, то се, наравно, не може знати, јер је Устав од 1835. године уништен одмах скоро после саме појаве његове, услед протеста извесних страних сила, а уз њега угашен је и живот оних установа, које су из њега или по њему створене и поникле.

Али, и ако из ових узрока није изведена организација општина, ипак се није напустила мисао за остварење њихово, јер се и устројством Државнога Савета од 29. јуна 1835. год. помињу у т. 13. под и, и признаје право на разрез приреза за чисто општинске послове.

Не би се погрешило ако би се рекло, да је и оно подизање кметова на степен примирителних власти, уредбом од 11. новембра 1836. год. (тачке 1, 7 и 11) о војним командантима, исправничествима и среским старешинама, последица те тежње, да се створи општина, како је замишљао Сретењски Устав.

Али све је ово, наравно, био један покушај, који је као покушај и остао све до султанског хатишерифа (Устава) од децембра месеца 1838. године, који је у чл. 61. опет поделио Србију на округе, срезове и општине, те је, одговарајући овом установом наређењу, 13. јула 1839. године дошло прво „Устројеније општина.“

Стојећи, овако, пред створеном општином, морамо, наравно, прво видети: на којим је она принципима заснована — да ли је заузела место једне обичне административно-управне јединице у склопу државном, или је и у својству ове и у својству једне самоуправне установе?

Одговор на ово питање морамо тражити у самом Устројенију општина, као и у уредбама, које су упоредо са овом или после њене појаве донесене, јер нам сам Устав о томе не пружа ближега објашњења.

Улазећи пак у оцену самога Устројенија, ми се сретамо са одредбама, које нам казују, да се ондашња општина јављала у двогубом својству — и једне административно-управне јединице, и самоуправнога тела у најужим границама ове речи.

Јер докле чл. 10. и 11. овога Устројенија дозвољава у неку руку општинско представништво, одређујући у чл. 13.

www.unilibrary и круг њиховога делевања, дотле у свима својим осталим члановима општину ставља у ред других државних установа са таквим правом надзора, какво држава у опште може задржати за себе.

То је, у осталом, и било разумљиво за прилике онога времена, јер и ако се не може спорити, да су представницима државе у оно доба, биле познате све врсте општинских уређења, почињући од средњевековних аутономних, па до оне државнога деспотизма, ипак се није отишло ни у децентрализацију државе усвајањем прве, ни у одрицање самоуправе усвајањем оне друге, него је узета једна средина, која је, као основа за даље развијање самоуправе, била довољна.

Да би се ближе утврдила тачност овога гледишта, ми ћемо цитирати неколико одредаба овога Устројенија, које дају општинама и један и други вид и својство.

Тако чл. 2. гласи: *»Општине ове по разлицију своје деле се на 3 класе, тако да у прву класу спада за сад само Београд, у другу окружене и остале вароши, а у трећу све општине селске.«*

Члан 3. гласи: *»Све се општине сматрају као једно морално тело, и као такво имају и уживају права и дужности по одређењу закона без сваке разлике. Само састав ентериени по разлицију класа и величине према снази, могућству и пространству дела своји, добијају различан.«*

А чл. 13. који ближе одређује самоуправни круг рада општине вели: *»Дела, која се целе општине, њене ползе или штете тицала буду, свагда ће се са сагласијем општине, у лицу општинара, предузимати и окончавати. Овамо припадају одређивање плате за чиновнике и служитеље општинске, предложења за умножење или умалење чиновника, саветовање и закључење ради набављања какове ствари за потребу или украсење општине, подизање нужни зданија, нови заведења, продаја, куповина, давање под закуи општински добара, одређење издавање општинских новаца из општинске касе, прегледање данка, приреза и тима подобна.«*

Осталим, пак, одредбама, а имено оним у чл. 5, 7, 8, у вези са чл. 16. и 23, дат је општинама карактер и додељене дужности чисто управних и судских власти.

Улога судске власти ближе се састојала у томе да суде грађанске спорове у вредности до 100 гроша, а кривичне до 3 дана затвора или 10 удараца штапова.

Ова улога судске власти одређена је општинским судовима и чл. 30. Устава, те је отуда и разумљиво, што је овај део уређења обухваћен и Устројенијем општина и нарочитим Устројенијем примирителних судова од 17. јуна 1839. год. (зб. I стр. 203), које је издато од стране Министарства правосуђа.

Поменули смо, да сам Устав ништа ближе не говори о општинама и њиховим часницима, јер да није чл. 30. и 31. који наређују, да се примирителне судије састављају из старешина места, бираних од *»житеља местни«* морало би се рећи, да је устројство општина једини основ за право избора кметова и одборника.

Ова празнина и Устава и самог Устројенија, о начину избора општинских часника, запажена је у првој години трајања и примене њихове, те је уредбом од 23. марта 1840. год. (зб. I стр. 172), регулисано питање о избору кметова, њиховој плати и дужностима.

Члан 1. ове уредбе гласи: *»За кмета и помоћника да се у своје време по вишеству гласова избирају најпоштености, најразумнији и најважнији у општини људи, који ће како општинске тако и управителствене послове најтачније отиравати у стању бити.«*

Али чл. 3. одмах пружа државној власти широко право контроле за правилност ових избора, која ја доцније, злоупотребом прелазила у изигравање слободе избора.

Члан тај гласи: *»Као што је благоворним Уставом чл. 65. непосредствено надзираност над судовима примирителним среским начелницима поверено, тако ће ови дужност бити, бдити, да се не би у предпоменутом призренију злоупотребе ленија догађала. За то ће таква избирања кметова и помоћника са њивим знањем и у њивом присуству бити, где ће они мњења скупиати, и на вишество и беспристрасност гласова мотрити; они ће општине у случају злоупотребе ленија при избору учињеног на прави пут упућивати, и опомињати, и по нужди и потреби и до знања вишој власти доносити, и упућиванија иоискивати.«*

Међутим, и ако овако ограничена, општинска је самоуправа подржавана од стране државе као потреба времена и прилика.

То се нарочито види из дарекљивости ове прве према општинама у уступању извесних прихода, како би се општинама створила материјална могућност за живот и развијање.

Тако, поред онога што је раније уступљено, Кнез Михаило уредбом од 23. марта 1840. год. (зб. I стр. 175) уступио је општинама знатне приходе, који су дотле припадали држави.

Карактеристике ради, износимо овде увод ове уредбе, који износи побуде овоме државном акту, и који гласи: *»Имајући пред очима ползу отечества нашега, и старајући се о благостанију народа српског, ми смо за добро нашли нека благодеянија, као што су касапице, кантар, механе, жиловнице, алије, скорозаведене риболовне аренде, општинама уступити на тај конач, да би оне, отуда своје општинске потребе подмиривати и потребна заведенија подизати могле.«*

Али пружајући јој овако извесну могућност за живот и напредовање, она јој је предавала и извесне дужности, које су дотле биле дужности државе.

Тако, уредбом од 14. септембра 1840. г. Вл. 1576. издржавање општинских школа пренесено је на општине, а дотле је то било о трошку државном, па су, поступно, преносене и многе друге ствари.

Интересантно је, да је у неку руку у опсег самоуправних послова унесена и школа још у оно доба, ма да држава чак ни под данашњим широким самоуправним уређењем, основну наставу не испушта из својих руку, преносећи је у област ширих и заједничких интереса целе државе, и задржавајући право свога надзора до ситница.

(наставиће се)

Димитрије С. Калајић.

ПОЛИЦИЈА

од

Едмунда Бернацка.*)

УВОД

Кад почетком петнаестог столећа оживеше античке представе о држави, уобичајно се прво у Француској израз *»полиција«* (од грчког *Πολιτεια*, за тим романизирано у *politia, police*), те да се тиме означи представа, да држава има задатак, па дакле и право, да доприноси срећи и благостању својих држављана, што по средњевековном схватању није био задатак државе. При овоме је модерна држава још од самога по-

*) Из дела *»Systematische Rechtswissenschaft,«* Berlin 1906.

www.vesnik.rs
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нека приписивала себи право на то, да овај свој нови круг задатака *силом* остварује, док је по средњовековном схватању само *судија* имао право да *силу* употребљује. Ускоро се појам и принцип полиције са ренесансом раширио по целом континенту (само се Енглеска дуго томе противила). Али и поред тога постоји још и данас у погледу тачнијег садржаја појма полиције толика разноликост мишљења, да је немогућно одредити тај појам тако, да свуда наиђе на одобравање. Ипак може се констатовати, да се значај речи (и то из дубљих политичких разлога) јако сузио. Ми подразумевамо данас под „полицијом“ не више целокупну унутрашњу управу, као што се радило још и у 18. веку у времену „полицијске државе.“ Ми смо истина сву множину циљева, коју је себи „полицијска држава“ стављала, пренели у садашњост, али смо уз то опет успоставили у знатној мери слободу индивидуе. С тога ми имамо данас много више унутрашње управе, где „полицији“ никако места нема. Овај ужи значај речи прво је формулисао Ј. Ст. Питер 1770. године, од кога и потиче разликовање „полиције“ од „неговања културе,“ разликовање, које, истина, није, као што ће се одмах видети, сасвим оштро и одсечно, али које ипак на основаном разлогу почива. Полиција обезбеђује одржање мира и реда у држави, и тако ствара првобитну и најважнију претпоставку сваке „културе.“ Али поред тога она се често стара са још већом ревнишћу за одржање владалачке моћи. Где је сада монархија деспотска^е не може се полиција сматрати ни за каквог културног фактора. Па и сама „апсолутна монархија,“ која је поглавито и створила „полицијску државу,“ прелази врло лако у деспотију, а где се она преживела, ту је и сувише кратко време прошло од њенога престанка и није је потпуно нестало из свести европске цивилизације тако, да се често још и данас сматра, да је делатност полиције у супротности са културом. К томе придодати да модерна култура има у себи — у противности према култури средњовековно - католичкој — тенденцију ка напретку. Полиција је пак природна заштитница постојећег у навицама и праву, а то остаје у свако доба, па и онда, кад су се навике давно већ измениле, кад је оно што се за паметно сматрало, постало будалаштина, кад се је право у неправичност изокренуло. Она замисли себи, као што Ото Мајер духовито вели, једног нормалног човека, по коме онда оцењује понашање појединаца. Ми можемо појмити да овај полицијски нормалан човек има мало Њиџинског на себи и да није и сувише наклоњен културним напретцима.

Наш је задатак пре свега да тачније одредимо, шта се данас под полицијом подразумева.

Данашње значење речи „полиција.“

Ако апстрахујемо сасвим задатак полиције да штити јавне установе и јавне ствари, онда мислимо да о полицији можемо само онде говорити, где се нека *принуда* врши или бар у изглед ставља.

Једно време хтели су неки још даље да иду и да сваку државну принуду полицијом називају. На тај се начин долазило до „војничке полиције,“ „финансијске полиције,“ и т. д. Међу тим ова је тенденција данас напуштена. Сада се о полицији говори само у области *унутрашње управе*. Али ни у овој области не називамо полицијом сваку извршену или припрећену принуду. Нико данас не назива принуду на давање статистичких података, на посећивање школе, на примање почасних звања „полицијском принудом,“ а исто тако ни експроприацију. Шта више можемо зацело констатовати, да уобичајени начин изражавања под „полицијом“ подразумева само ону принуду у области унутрашње управе, која се употребљује или припрећује тога ради, да се *опасности отклоне*, па било да ове опасности угрожавају јавне интересе, било појединачне, ако их он сопственом снагом не може да отклони. Онда и ове опасности по појединце постају такве, да угрожавају опште интересе. При овоме је равнодушно, да ли ове опасности долазе од људи или од природних сила. Последње је наравно спорно. У осталом обично се отклањање опасности, које у првоме реду појединца угрожавају, назива „полиција сигурности,“ док други на сваки начин у полицију сигурности рачунају и полицијске мере у погледу штампе, удружења и т. сл. Поред тога говори се данас у опште и о „судској полицији“ (израз позајмљен из терминологије француске револуције), под којом се поглавито подразумева отклањање по казеном закону кажњивих рађања заједно са проналажењем и хватањем учиниоца. Пошто је „судска полиција“ по француском угледу готово свуда потчињена судском упуству или упуству државног тужиоца, то се са њоме у законодавству и литератури поступа у вези са грађанским и кривичним поступком.

Лако је увидети, али овде се може само напоменути, како су нестални горе споменути елементи појма полиције. Јер о томе шта је „јавни интерес,“ шта „сопствена снага,“ шта „опасност“ може бити врло много разноликих мишљења. И то не само од генерације до генерације, већ у свако доба и на сваком месту одступају мишљења јако једно од другог. С овом несталношћу морамо се помирити, јер наша образованост више цени јавне интересе, о којима се стара полиција, него интересе индивидуе. Слобода појединаца и њихова имовина као и равноправност тиме су неизбежно предате до извесног степена „дискреционарном“ нахођењу полицијске власти, које се лако под сваком формом владавине може злоупотребити. У уставним државама трудили су се меродавни чиниоци у 19. веку да оба она супротна гледишта што је могуће више у сагласност доведу, и тако је у 19. столећу постало *полицијско право*, као део административног права, које овлашћења полицијске власти везује за читав низ правних услова, а чиме се држава 19. столећа очигледно разликује од „полицијске државе“ 18. века.

Полицијско право.

1. *Основи полицијског права.* Основи полицијског права у уставним државама јесу ови:

Наша политичка образованост, која почива на признавању равноправности и слободе индивидуа, прво захтева, да претпоставке полицијског мешања у слободу и својину појединаца буду што је могуће тачније регулисане *апстрактним нормама*. Јер дуго искуство показало је, да могућност индивидуализирања од стране власти у толико више води самовољи а тиме и уништењу оних „основних права“ индивидуе, у колико је већа дискреционарна власт полицијске власти. Али и кад индивидуализирање полицијске власти буде ограничено што је могуће радикалним везивањем за апстрактне норме, ипак остаје по данашњем схватању полицијској власти још увек довољно могућности за и сувише слободно кретање.

По енглеском и француском систему, који је на много места усвојен, морају с тога норме, којима се полицијско мешање регулише, бити или сами „закони“ (дакле с пристанком парламента бити донети) или пак (као т. зв. „полицијске уредбе“) оснивати се на овлашћењима, која су у „законима“ садржана. Наравно, у уставним монархијама није овај принцип сасвим продр'o. Шта више одржало се у разном облику право влада, да саме издају полицијске норме у области, која није регулисана законом („*prater legem*“). Па и тамо, где је овај случај, опажају се непрестано врло велике разлике према томе: да ли се поставља захтев, да у законима тачно буду садржане и *фактичке претпоставке* полицијског мешања. Са законским речима али, наравно, не и са духом уставног система, слаже се на сваки начин и онај поступак, кад се н. пр. закон на то ограничи, да само у општим изразима означи циљ полицијске делатности, или кад се чак тиме задовољава да каже: ова или она власт овлашћена је на пр. да врши „полицију наравствености,“ не наводећи у осталом ближе случајеве угрожене наравствености. Енглески принцип на против састоји се у томе, да се ови случајеви што је могуће тачније означе. Тиме истина постају „закони“ огромно опсежни, али у истој мери расте обезбеђивање индивидуе од злоупотребе полицијске власти. На континенту се увиђавности полицијске власти обично оставља много већа слобода. Али ипак и овде се свуда опажа тенденција, да се она законима све више и више ограничава.

Али нигде се није задовољило овим двама уставним ограничењима полицијских власти: прво везивањем за извесну *норму* и друго за *норму са законским карактером*, јер су и друге гаранције потребне ради заштите индивидуе од самовоље полицијских власти при *примени* полицијских норма. Тако долазимо до треће и четврте групе уставних ограничења полицијских власти, које у модерној држави постоје. И ове две групе везује мисао, да се индивидуа од полицијских власти заштити, и то тиме, да се принуда, у колико је то погодно, повери органима,

су што је могуће више независни од централне владе, дакле: *самоуправним телма и судовима.*

При употребљавању самоуправних тела за полицијске послове видимо, да се модерне државе колебају у многобројним нијансама између два супротна принципа. По једноме (римског, романског, француског порекла) употребљују се самоуправна тела као државне установе више или мање интензивно за отправљање државних полицијских функција, по другоме (германском принципу) имају самоуправна тела »природно право« на отправљање полицијских функција, које се сматрају за *натуралне* сопствене послове. При овоме, наравно, долази у обзир друга једна мисао: уверење, да су у једној великој држави »јавни« интереси врло разног обима (локални, комунални, провинцијални, државни), да централне власти нису способне све ове јавне интересе у подједнакој мери да остваре, и да стога употребљавање самоуправних тела за послове полицијске природе лежи не само у њиховом интересу већ и у државном.

На против искључиво интересу индивидуе служи *четврта група* споменутих мера, којима се иде на то да се употреба принуде повери судовима или да се на други начин обезбеди независност полицијских органа. И у овоме су правцу многобројне различности код појединих народа, почевши од енглеског права, где се до скорог времена у чистоти био одржао средњовековни принцип, да искључиво (примирителни) *судија* има право на употребу силе, па до француског »Contentieux administratif,« који се увођењем неколико одељака судског поступка у административни процес задовољава. Али за цело се може казати, да се ни једна модерна држава (изузимајући можда Русију и Турску) тих мера није сасвим одрекла. Оне се састоје делом у колегијалној организацији меродавних власти, а делом у потчињавању полицијске принудне делатности под судијску правну контролу. Прва установа ове врсте, која је као углед послужила целој Европи, јесте чувени акт »Habeas Corpus,«^{*)} издан 1679 у Енглеској, који се у првом реду трудио, да даде заштиту од самовољног хапшења, али је доцније на разне начине распрострл и на заштиту других индивидуалних правних добара. Где су од тог доба били уведени »административни судови« или правосуђе у административним стварима, слично оном у судовима (contentieux administratif), ту чине извесни делови полицијске власти важне саставне делове у задацима ових нарочитих организација.

(свршиће се)

ПОУКЕ И УПУТИ

Један случај неумесне примене чл. 152. закона о општинама.

Одбор општине буштрањске, на свом састанку од 14. септембра 1906. године,

*) Енглески закон о заштити личне слободe од самовоље полицијских власти.

донео је одлуку: да се уважи оставка, коју је поднео кмет и благајник општински, Димитрије Станковић.

Ову одлуку начелник срески решењем својим задржао је од извршења из разлога:

Што поменути кмет није дао оставку, пошто је на протоколу саслушања № 15410 изјавио, да он оставку није поднео, већ су је председник и деловођа написали и нега као неписменог потписали и одбору поднели, и

Што одлука одборска о овој оставци није донесена од довољног броја одборника.

Противу овога решења општински је одбор изјавио жалбу, наводећи:

да је ова одлука одборска достављена начелнику среском само на знање, а не и расматрање, јер по чл. 152. закона о општинама овакве одлуке, донесене на основу чл. 122. поменутог закона, и не подлеже оцени надзорне власти, кад нема жалбе интересованог лица; и

да не стоји разлог у решењу: да је одлука донесена од недовољног броја одборника, пошто је општина у време избора имала мање од 500 пореских глава, и према томе бирала 10 одборника, од којих је 9 било у седници, кад је ова одлука донесена.

Државни Савет поништио је решење надзорне власти са ових разлога:

1.) Што је кмет Димитрије Станковић, на саслушању пред општинским одбором поднео оставку, и одбор нашао разлога да је уважи. Навод: да Димитрије у ствари није поднео оставку, већ да је то други без његовог овлашћења учинио, није могао бити разлог за задржање одборске одлуке од извршења, већ могућа кривична одговорност дотичног лица.

2.) Што је одлука у смислу чл. 83. закона о општинама донета од довољног броја одборника, кад је општина у то време имала само 10 одборника, од којих су, поред председника о овој оставци решавали још њих осморица, дакле више од две трећине.

Без вредности је и разлог у решењу, да је за ову одлуку требало да има у седници најмање две трећине одборника према броју пореских глава, кад надзорна власт, у своје време, у том погледу није чинила употребу права, датог јој чл. 142. и т. д. закона о општинама.

Одлука од 2. марта 1907. год. № 1530.

Администратора у окружном школском одбору има право да поставља сам школски одбор, према чл. 63. и 65. закона о народним школама, а не окружни одбор, у смислу чл. 108. тач. 1. и 6. закона о уређењу округа и срезова.

Између начелника округа крушевачког и окружног одбора истог округа, наступило је спорно питање о постављању администратора у окружном школском одбору

Начелник окружни, сматрајући да је он надлежан за постављање администратора у окружном школском одбору, на основу чл. 63. и 65. закона о народним школама,

поставио га је и плату му одредио, која је предвиђена у окружном школском буџету. Али окружни одбор, налазећи да је за то он надлежан, по чл. 108. тач. 1. и 6. закона о уређењу округа и срезова, издао је наредбу окружној благајни, да одређеном администратору плату не издаје, и тражио, да питање о надлежности реши Државни Савет.

На основу овога, Министар Унутрашњих дела писмом својим од 26. јануара 1907. године П№ 1292. послао је акта овог предмета Државном Савету на решење.

Државни Савет нашао је: да је за постављање лица за вршење административних послова у окружном школском одбору био надлежан окружни школски одбор, у толико више, што је у окружном школском буџету била предвиђена и позиција на плату овог службеника. — Да је окружни школски одбор био надлежан за ову ствар, а не окружни одбор, види се најбоље из чл. 63. у вези са чл. 65. закона о народним школама.

У тим законским прописима изрично стоји, да пословођу бира окружни школски одбор из своје средине на годину дана; а сем тога он има и право да располаже окружном школском благајном.

Позивање окружног одбора, да постављење администратора у окружном школском одбору, према тач. 1. и 6. чл. 108. закона о уређењу округа и срезова, припада њему, имало би вредности само тада, када би му по поменутом законском пропису та надлежност изрично додељена била, што овде није случај.

Одлука од 7. марта 1907. год. № 1657.

За расправу питања о умесности наплате таксе за посредничку радњу није надлежан Министар Финансија, већ Министар Унутрашњих дела.

Милан Ст. М., бив. посредник за набављање слугу и службе, из Београда, молбом својом од 24. јуна 1905. године представио је кварту теразијском, да је престао обављати посредничку радњу још 20. јануара 1905. године, па је молио, да му се положиена кауција у 100 динара врати.

Поводом овога тражења, кварт је решењем од 25. јуна 1905. године № 5767. известио молиоца Милана, да му се положиена кауција не може вратити, пошто ју је кварт, на основу чл. 12. правила о посредницима, послао Управи Фондова за санитарски фонд.

По жалби Милановој, ово је решење поништила Управа града Београда решењем од 30. јуна 1905. године № 22396., јер, по чл. 12. ставу трећем поменутих правила, кауција посредникова иде у корист санитарског фонда онда, кад му надзорна власт одузме дозволу за обављање посредничке радње из узрока предвиђених у ставу другом чл. 12., а никако и онда, кад посредник драговољно напусти обављање посредничке радње.

Поступајући по овим примедбама, кварт је решењем својим од 28. јула 1905. године Бр. 6037. известио молиоца Милана, да му се положени новац не може

вратити, пошто је он, по чл. 3. правила о посредницима, дужан био поред кауције положити и годишњу таксу у 100 динара, а он то није учинио, те према томе положени новац у 100 динара, на име кауције, има се сматрати као такса.

По жалби Милаповој, ово је решење одобрила Управа града Београда решењем својом од 24. септембра 1905. године № 26727., а решење њено Министар Унутрашњих Дела својим решењем од 9. децембра 1905. године П№ 30530, пошто је основано на правилима о посредницима за набавку слугу и службе, која имају снагу закона, јер су прописана на основу § 356. б. казненог закона.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министарства не одговара закону из ових разлога:

По чл. 20. закона о таксама онај, од кога власт наплати неумесно таксу, може у року од 15 дана, рачунајући од дана, кад му је такса наплаћена, изјавити жалбу за повраћај таксе Министру Финансија. Ове се жалбе подносе оној власти, која је неумесну или већу таксу наплатила, а противу решења Министарства — само Министру.

Према овоме, кад је жалитељ незадовољан решењем кварта теразијског од 28. јула 1905. године № 6037., по коме му је посредничка кауција у 100 динара употребљена за таксу, коју је био дужан положити по чл. 3. правила о посредницима, изјавио жалбу Управи вароши Београда, онда се Управа, као надлежна, није могла упуштати у разматрање и оцену овог решења, већ је требало, у смислу наведеног члана закона о таксама, или спровести предмет Министру Финансија као надлежном на решење, или у повратку акта упутити квартал да он то учини. Али, како Управа није овако поступила, већ, по жалби противу решења Управног, предмет овај дошао пред Министра, онда је Министар у путу понизтаја решења Управе вароши Београда, као од ненадлежне власти донесеног, требао упутити Управу вароши Београда да поступи по чл. 20. закона о таксама, као што је то напред наведено.

Министар није овако поступио, већ разматрајући решење Управно одобрио га као саобразно закону, и на тај начин прекорачио границе своје надлежности, по чл. 48. тач. 3. саветског пословника.

Писмом својим од 3. марта 1907. год. П№ 3618, Министар Унутрашњих Дела известио је Савет, да се са његовим посматрањем, напред изложеним, не слаже са ових разлога:

Питање о наплати таксе за издавање дозволе за посредничку радњу за набављање слугу и службе и повраћају кауције, нема никакве везе са законом о таксама, јер те таксе у истом закону нису ни предвиђене, већ се оне наплаћују на основу правила Министра Унутрашњих Дела од 1. априла 1887. године П№ 4037. о посредницима за набављање слугу и службе прописаних на основу § 356. б. допуне од 21. априла 1885. године кривичног закона, према чему иста правила

имају снагу закона, а наплаћују се у готовом новцу, у корист санитетског фонда. Према томе, сматра, да решење кварта теразијског од 28. јула 1905. год. № 6037. и не подлежи оцени Министра Финансија, у смислу чл. 20. закона о таксама, који је надлежан за оцену само оних решења, која се односе на наплаћене таксе по истом закону у таксеним маркама, и што Министарство Финансија у опште не врши повраћај посредничких такса.

С тога је Министар молио Савет да поново узме овај предмет у оцену и донесе одлуку.

Државни Савет, узевши поново овај предмет у оцену, с обзиром на изнете разлоге Министарства, нашао је: да је ожалбено решење Министарства правилно и на закону основано, па је с тога одлуком својом од 7. марта 1907. године № 1671. одбацио жалбу жалбоца као неумесну.

При извршењу судске забране, полицијска власт надлежна је да цени само питање о државини, а не и о својини дотичних узабрањених ствари.

Решењем београдског трговачког суда од 14. јуна 1906. године № 18310., а по тражењу Ружице К., олд., одобрена је забрана на покретност Ђорђа К. и његове матере Персиде, за наплату 2000 динара дуга са припадајућим интересом.

Кварт теразијски приступио је извршењу забране и пописао целокупну покретност. Но дужник Ђорђе, приликом пописа, изјавио је: да те ствари нису његове, нити његове матере Персиде, већ његовог брата Велимира К., ђака олд. За доказ овога поднео је кварту потврђено писмено, и молио, да се ствари ослободе од пописа.

Када је ова изјава саопштена поверитељки Ружици, она је изјавила, да појављеном господару Велимиру не признаје право својине пописаних ствари, док то судским путем не докаже, пошто поднето писмено није пуноважан доказ.

На основу ових изјава, квартал се упустио у оцену, ко је од њих јачи у праву, па је нашао, да је јачи у праву поверитељка Ружица, једно зато, што су пописате ствари нађене у притежању њених дужника, а друго зато, што се Велимир, кога је само дужник Ђорђе означио за сопственика пописаних ствари, није пријавио као сопственик, и тражио, да се ствари не пописују. Писмено, које су дужници поднели, као да су пописате ствари својина Велимирова, а не њихова, у овом случају не може бити за то доказ и имати какву важност по § 303. грађанског закона, јер је издато између сродних лица, у намери, да се поверилац оштети.

Пошто поверитељка не признаје Велимиру право својине пописате покретности, то је квартал, на основу наведеног и § 466. грађанског судског поступка, решењем својим упутио појављеног сопственика Велимира надлежном суду на спор, да тим путем докаже, до су пописате ствари његове, а не дужника Ђорђа и матере му Персиде.

Ово решење кварта одобрила је Управа града Београда, а решење Управно одо-

брио Министар Унутрашњих Дела својим решењем од 30. септембра 1906. године П№ 20503.

По изјављеној жалби од стране појављеног сопственика Велимира, Државни Савет нашао је, да је ожалбено решење Министарства саобразно закону, но без погледа на разлог изложен у решењу кварта теразијског № 7383., по коме се, на основу § 303. грађанског закона, оглашава за неважећи пренос између мајке и сина, јер је ово предмет оцене судске, већ само с обзиром на околност, што су узабрањене ствари нађене у државини дужника. С тога је одлуком својом од 23. фебруара 1907. године № 1272. одбацио жалбу као неумесну.

Један случај погрешне примене чл. 113. закона о уређењу округа и срезова.

Ванредна скупштина округа тимочког, на свом састанку, државном 13. фебруара 1907. године, поред осталог донела је и одлуку: да се на име додатка одреди окр. економу 160 динара, а среским економима по 120 динара на годину. Овај додаток одређен је на име путовања по округу, односно срезу.

Начелник окружни нашао је, да је ова одлука противна:

§ 23. закона о чиновницима грађанског реда;

Чл. 6. закона о дивизици, подвозници и селидбини државних чиновника и службеника;

Чл. 133. тач. 2. закона о уређењу округа и срезова, и

Чл. 30. правила за извршење закона о државним економима.

С тога ју је, а на основу чл. 113. закона о уређењу округа и срезова, задржао од извршења и преко Министра Унутрашњих Дела предмет послао на решење Државном Савету.

Државни Савет нашао је, да је решење окружног начелника погрешно засновано на пропису чл. 113. закона о уређењу округа и срезова, и да се одлуке ове врсте, за које се нађе да су противне закону, могу задржати само на основу чл. 14. поменутог закона.

Одлука од 27. фебруара 1907. године № 1400. М. В

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

У Х В А Ђ Е Н И

Тодор — Тоша Чешљаревић, обућар, родом из Ниша, који је поћу између 18. и 19. фебруара тек. год. побегао из притвора нишког првостепеног суда, у коме је био због прављења лажних новчаница, ухаћен је 12. тек. м-ца у Пироту под именом «Томе Петровића, из Лесковца.» Услед противречности «Томиних» исказа, начелство округа пиротског с разлогом је посумњало у његов идентитет, те је с тога, сасвим уместно, наредило да се «Тома» фотографисе и да му се фотографија објави

преко „Полицијског Гласника“ у циљу познаништва. Ово последње није било потребно, пошто је одбегли Тоша био добро познат у Антропометријско-Полицијском Одељењу које је, одмах по пријему фотографије, известило начелство пиротско о његовом правом имену и презимену, и скренуло му пажњу на потерницу нишког првостепеног суда Бр. 3491, која је оштампана у 9 броју „Полицијског Гласника“ од ове године. Извршном пресудом Апелационог Суда Бр. 4928/1907 год. Тоша је осуђен на 5 год. робије због прављења лажних српских новчаница од 10 динара.

Богосав Солдатовић и Живко Блажић, одбегли осуђеници београдског казненог завода похватани су, те је према овоме престала потреба за њиховим даљим тражењем.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Једна нарочита врста преваре, којом су се некада занимали само професионални коцкари, узела је последњих година маха по унутрашњости, и постала, на жалост, обична и самом сеоском становништву. Мислимо на преваре помоћу калупа за прављење лажног новца, који се по скупе паре продају лаковернима и на новац похланим личностима.

Варалица ове врсте има готово по свима већим местима у унутрашњости, а највише у новоослободеним крајевима. У самом Нишу има их око 50, које готово јавно и без икакве бојазни, као и у осталим местима, обављају свој „занат“, јер добро знају, да не могу бити кажњени за свој рад, пошто су калупи, које

продају, неспособни да одговоре намењеном циљу. У осталом, ретко се кад дешава да их преварени туже: једни из страха да и сами не дођу до одговорности, а други да се не излажу подсмеху и сумњи.

У ред варалица ове врсте долази и овај **Миладин Караклајић**, чију слику износимо,

и који је јануара месеца тек год. ухваћен у Чачку, са целокупним прибором за обављање напред изложене професије. Тако је овом приликом код њега нађено: два калупа од гипса за прављење лажних нових динара, прилична смеша растопљеног олова и кајаја, један стари сребрни новац, исечен на неколико делова, парче обичног воштаног воска, кашика у којој је олово и кајај тону и парче стакла.

Захваљујући ревности полицијске власти, Караклајић је ухваћен у моменту кад је ове ствари показивао извесним сељацима у једној механи, разуме се у циљу продаје, односно преваре. Пошто је раније већ неколико пута био протериван из Чачка због скитње и оваквих послова, то је и овога пута кажњен иступно и по издржаном затвору прогнат у Ивањицу, на годину дана.

Варалица Караклајић родом је из Шареника, среза моравичког, округа чачанског, стар је 50 година, новисок, добро развијен, у опште је смеђ; до сада је више пута иступно кажњаван због скитње и превара.

Износени му слику, коју нам је у циљу публикације послало начелство округа чачанског актом од 1. тек. м-ца ПБр. 1898, обраћамо пажњу и властима и приватнима на његово кретање: прима да пазе на њега, а другима да га се чувају.

Користимо се овом приликом да скренемо пажњу полицијских власти и на једну другу врсту варалица овог рода, т. ј. на оне, који варају помоћу машина за фалсификовање српских или страних новчаница. Варалице ове много су опасније од оних са калупима, јер за своје „машине“, испуњене обичном белом хартијом, поврх које се налазе неколико нових новчаница, узимају често пута по читаве хиљаде динара.

Жалосно је, али је сушта истина, да обе ове врсте превара, и ако по свему обичне, па у неколико чак и глупе, код нас нагао напредују, што несумњиво доказује да број оних, који „хоће хлеба без мотике“, расте из дана у дан.

За доказ овоме може послужити и позната прошлогодишња афера са лажним српским новчаницама у Нишу и околини, по којој је до сада судски осуђено 34 лица. Међу овим лицима налазе се: 2 бив. народна посланика, 2 активна кмета, 3 активна и 2 бив. трговца, 2 занатлије, 1 бив. полицијски писар и 22 земљорадника.

Кад би се срачунало колико су новаца главни кривци у овој афери издали за набавку материјала за израду фалсификата, од кога је новца $\frac{2}{3}$ отишло у деп „мајстора“, изишло би десет пута више по што су се користили израђеним фалсификатима, нерачунајући у ово моралну пропаст услед осуде, и потпуну материјалну услед продаје имања за огромне кривичне трошкове, на плаћање којих су солидарно осуђени.

Нека ово имају у виду сви они „који хоће хлеба без мотике.“

ПОТЕРЕ

Мита Стевић, из Пољане, среза пожаревачког, кажњен је са четири године затвора због увреде. Мита је стар 59 година, црномањаст, назац десне руке му је сувљи и тањи од левог,

браду носи на шниц. Како је Мита отумарао из места пребивања то нека га све полицијске и општинске власти потраже и у случају проналаска стражарно спроведу начелнику среза пожаревачког с позивом на денешу Бр. 4441.

Арсеније Вучковић, шегрт у радњи г. Глише Матића, обућара из Београда, ноћу између 11. и 12. ов. м-ца извадио је шип из врата, која су била катанцем затворена, на радњи свога газде, и украо: два пара нових чизама од јухта, и два пара нових ципела од шевроа. Арсеније је стар 18 година, висок, сувољав, смеђ, носав, у дугачком црном капуту, на глави има при шешир. Нека га све полицијске и општинске власти потраже и у случају проналаска стражарно спроведу Управи града Београда с позивом на акт Бр. 9697.

Драгутин Милошевић, коцкар, побегао је 13. ов. м-ца из привора начелника среза ражањског. Драгутин је стар 20 година, у лицу црномањаст, малих црних бркова, у сељачком оделу, на глави има шубару а на ногама опанке. Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима да Драгутина потраже и у случају проналаска стражарно га спроведу начелнику среза ражањског с позивом на денешу Бр. 2995.

Два непозната разбојника 11. ов. м-ца око 9 часова у вече пресрели су на путу Прва Кутина — Гаџин-Хан Видена М. Пејчића, из Копривнице, и отели му на разбојнички начин 199 динара, и то: један наполеон, пола наполеона — златицу, осам банака у хартији, три петодинарке и 64 динара сребра. Један од тих разбојника, по казивању Виденовом, био је малог раста, малих бркова, у чакширама и гуњчету, на ногама имао је опанке а на глави шубару, а други је имао пушку кокинку. Нека све полицијске и општинске власти потраже ове разбојнике и у случају проналаска о томе извести начелника среза нишког с позивом на акт Бр. 5409.

Крађа стоке. Ноћу између 12. и 13. ов. м-ца непознати крадљивац украо је једног коња из кошаре Петра Пукића, земљоделца из Вел. Каменице. Коњ је матор 10 година, млаке отворено-алатасте, цветаст, на леђима има бедегу од убоја, са жигом положено „Т“. Нека све полицијске и општинске власти потраже крадљивца и краденог коња, и у случају проналаска о томе извести начелника среза клучког с позивом на денешу Бр. 2693.

ТРАЖИСЕ

Радована Перуничкића, шегрта, који је заједно са својим газдом Јованом — Јоцом Вишачким, коларем из Мионице, побегао пре неког времена, тражи начелство округа ваљевског актом бр. 2066. Скреће се пажња свима властима да потраже Радована, и у случају проналаска о томе извести поменуто начелство.

НАЗНАЊЕ

Комилети „Полицијског Гласника“ за 1905. и 1906. год. могу се добити у уредништву по цену од 20 динара за једну годину, у елегантном тврдом повезу. Новац треба слати благајни Министарства Унутр. Дела.